

MARTA JAKOPIČ KUNAVER, ki je po temeljni likovni izobrazbi arhitektka, od sredine osemdesetih let preteklega stoletja kontinuirano deluje na slikarskem področju. Motivni svet njenega slikarstva je praviloma povezan s svetopisemsko motiviko in s poglobljanjem v duhovnost s sredstvi likovne umetnosti, posredno pa tudi z iskanjem vedrega, radoživega likovnega občutja, v katerem ni potrebno ločevati med harmoničnim utripom živahnih, optimističnih barv, igrive motivike in likovnih elementov in želeno slikarkino življenjsko ubranostjo. Marta Jakopič Kunaver je razvila prepoznaven likovni izraz, ki ga lahko razumemo predvsem kot osebno obarvane likovne meditacije o krščanskih motivih in simboliki, pravljičnih mitih in vsebinah, ki se vežejo nanje. Ti motivi so vsajeni v človekovo podzavest, zato jih lahko vselej prepoznamo, četudi slikarka pri motivni interpretaciji uporablja nekatere principe slikarskega modernizma, ki ne stremijo k podrobnemu pripovednemu ponazarjanju upodobljenega, temveč k oblikovanju slikovnega polja, pri katerem je vsakemu njegovemu delčku namenjena enaka slikarkina pozornost.

Nosilka razpoloženja na podobah Marte Jakopič Kunaver je barva, ki jo slikarka pogosto povezuje v sosledja, s pomočjo katerih ji uspe poustvariti vtis svetlobnega žarenja, kot ga srečamo pri barvnih steklih. Tovrsten ustvarjalni pristop je razumljiv ob dejstvu, da je tudi sama oblikovala več vitrajev, ki krasijo cerkve, kapele in druge sakralne ter profane javne prostore. Odločitev za izrazito koloristično slikarstvo

Marta Jakopič Kunaver, **Križev pot**, 3. postaja, župnijska cerkev Rakek, mešana tehnika, 1999

je podkrepila tudi s podiplomskim slikarskim izobraževanjem pri Andreju Jemcu. Marta Jakopič Kunaver je za temeljno slikarsko izrazilo izbrala barvo. Slike in dela na papirju so skoraj do zadnjega kotička napolnjena z barvami, njihovo žarenje je tako intenzivno, da komajda zaznamo, da je pravzaprav površina platna ali papirja včasih prekrita z belo barvo, saj se slikarka zaveda dejstva, da tudi bela (pri delih na papirju so nekateri fragmenti neposlikani) lahko postane soustvarjalka podob.

Slikarski postopki, ki jih Marta Jakopič Kunaver uporablja so različni: nanašanje barv s čopičem, polaganje nanosov barv enega vrh drugega, zlivanje tušev, lepljenje papirjev. Na ta način je poudarjena struktura barve, ki se tudi tedaj, ko je slikarka dopustila barvi, da si sama utre pot po površini papirja ali platna, ne podreja zakonom težnosti. Slike so zasnovane kot mozaična celota, sestavljena iz ritmično razporejenih barvnih akcentov, črtne risbe, pik in vzorcev. Med sestavnimi deli prihaja do intenzivnega medsebojnega prepletanja. Sleherni delček kompozicij stremi k ravnovesju s sosednjimi delčki. Kot rečeno, Marta Jakopič Kunaver gradi svoje podobe s stopnjevanjem valovanja barv in prepletanjem razpoznavnih, abstrahiranih in nepredmetnih detajlov. Barva na slikah Marte Jakopič Kunaver ni dekorativno pomagalo, temveč konstrukcijsko sredstvo.

Podobno kot pri daljnih vzornikih (slikarji Paul Klee, Friedrich Hundertwasser, Marc Chagall, Henri Matisse, Ambrož Testen, arhitekt Antoni Gaudi), na katere so opozorili pisci o slikarstvu Marte Jakopič Kunaver, barva nima deskriptivne

Marta Jakopič Kunaver, **Križev pot**, 12. postaja, župnijska cerkev Rakek, mešana tehnika, 1999

Srcce Jezusovo, 15x39cm, akril-mešana tehnika na papirju, 1999

vloge. Na to nas opozarja skopa uporaba zemeljskih barv. Razpoznavni znaki slikarkine barvne skale so postale rdeča, rumena in modra barva. Pri nekaterih motivih velja pomisliti tudi na simbolično pomenljivost barv.

Način nastanka slikarskih kompozicij Marte Jakopič Kunaver se zdi igriv, v resnici je skrbno premišljen in temelji na občutku za barvno-tonsko skladje in na harmoničnem prepletanju elementov stiliziranega predmetnega sveta, z likovnimi vzorci. Marta Jakopič Kunaver slika in riše brez predhodnih skic, zato nanosi barv nikoli niso mehanični, načrtovani vnaprej. Ta način oblikovanja kompozicij nudi nešteto možnosti, slikarka pa vselej izbira najbolj kultivirane, kajti samo na ta način iz različnih likovnih elementov lahko ustvari harmonično celoto. V njene slike in dela na papirju se zato lahko poglobimo, raziskujemo detajle, barvna in ornamentalno-dekorativna skladja ter sledimo povezovanju tako nastalih likovnih segmentov v oblike figur, živali, gradov, vasic in mest, cerkve, katedrale in v druge fantazijske ali konkretne motive, za katere se zdi, da jih je slikarka samo izvzela iz bogatega likovno-domišljjskega sveta, katerega neločljiv sestavni del so.

Vendar vselej lahko razberemo tudi rahločuten odnos do sporočilne note, ki jo vsebuje motivika. Vizualno privlačne in pomensko večplastne likovne pripovedi nastajajo lahko samo iz slikarkine razmišljujoče zazrtosti v duhovni svet, ki je pomembnejša od domišljjske igre svobodnih likovnih asociacij.

Marta Jakopič Kunaver po zaslugi sakralnih motivov – angel, Marija z Jezusom, Križev pot, svetniki idr. – spada med osrednje predstavnike sodobne religiozne umetnosti na Slovenskem. V vsakega od omenjenih motivov je slikarka vgradila lastna estetska merila. Danes so njen najbolj pogost sakralni motiv angeli, ki pojejo, igrajo na trobente, molijo. Naslikani so kot prijazna, tolažniška, smehljajoča bitja z mavričnimi metuljastimi krili. Stilizirana obravnava figur angelov in ozadja, arhaični obrazni tipi, poploščena iluzija prostora in barvitost nekje od daleč spominjajo na ljudsko umetnost.

Na radoživih slikarskih podobah srečamo tudi druge figuralne like in krščanske simbole. Lik velike ptice si lahko razlagamo prisposodbo poetičnega navdiha ali kot simbol Svetega Duha. Del posebnega slikarkinega predstavnega sveta, ki spominja na Raj, sveti gaj, sanjsko deželo ali pravljico iz Tisoč in ene noči, lahko postaneta tudi legenda o višnjegorskem polžu in Prešernova poezija. Ne nazadnje Marta Jakopič Kunaver lahko s sredstvi slikarskega jezika, ki neprestano stremi k povezovanju likovnih elementov v samosvoje celote, interpretira tudi portretno motiviko.

Le pri Križevem potu in pri samostojnih upodobitvah Križanega in Sočutne ni mogoče spregledati nekaterih izrazitih ekspresivnih poudarkov v interpretaciji figur in v barvah, s katerimi je Marta Jakopič Kunaver pospremila Jezusovo pot preko trpljenja do vstajenja. Motiv, ki velja za enega najpogostejših v krščanski umetnosti, je slikarka – podobno kot večina sodobnih sakralnih umetnikov – do

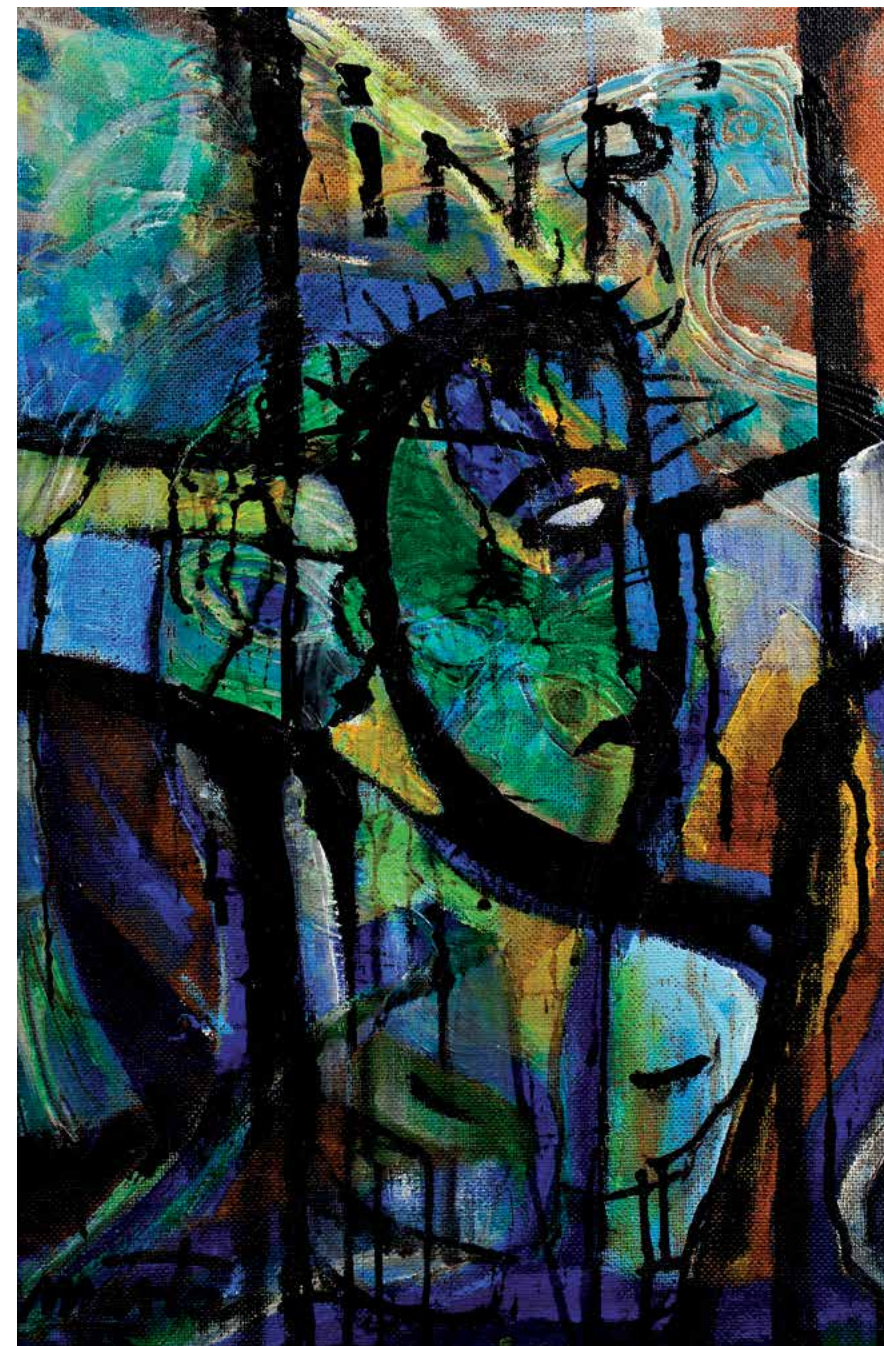
neke mere oblikovala na samosvoj način, brez tesnega opiranja na nazarenske kompozicijske obrazce, ki so se uveljavili v 19. stoletju. V štirinajstih postajah Križevega pota ponazorjena drama Jezusovega fizičnega in psihičnega trpljenja, ki vodi k vstajenju, lahko odpira tudi pot do premišljevanja o našem življenju in njegovem smislu. Kolikor sploh to omogočajo izhodišča in orodja, ki jih ima na voljo likovna kritika, lahko vsaj zaslutimo, da slikarka v Jezusovem potovanju od ene do druge postaje svojega križevega pota, ni razbirala tragičnosti, temveč je v motivih zaslutila predvsem Kristusovo odrešilno duhovno prisotnost.

O avtorici

Marta Jakopič Kunaver je bila rojena 1942 v Ljubljani. Že v času študija in po diplomi na FAGG –Arhitekturi se je veliko ukvarjala z grafičnim oblikovanjem: plakati, knjižno opremo in ilustracijo. Po več kot desetih letih dela kot svobodni arhitekt je začela z ustvarjanjem na področju slikarstva in s študijem specialke pri prof. A. Jemcu na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Od leta 1988 je članica Društva slovenskih likovnih umetnikov ZDSLJU, kasneje je postala tudi članica Društva umetnikov Ljubljane in SIAC (Societe Internationale des Artistes Chretiens). Njena barvna okna (vitraji) i krasijo cerkve, kapele in druge javne, tudi profane prostore v Sloveniji, Avstriji in Italiji. Njeno delo so tudi križevi poti v Sloveniji in Avstriji, Križani v Plečnikovi cerkvi v Šiški, oltarna slika v cerkvi v Gabrovici in mozaik Svetih treh kraljev na Sveti Gori pri Gorici. Leta 1996 je ob papeževem obisku poslikala vsa štiri vratca tabernaklja za papeževo maševanje v Ljubljani.

Marta Jakopič Kunaver imela preko sto samostojnih in skupinskih razstav doma in v tujini. Med drugim je razstavljala v Avstriji, Italiji (La Pigna v Rimu in v Trstu), v Španiji (v Barceloni v okviru mednarodnega kongresa SIAC in v Bilbao) in septembra 1993 na mednarodni razstavi sakralne umetnosti v Krakowu, ter na skupinski razstavi Slovenska umetnost na Finskem 2004 in Polyphonie 2007 – razstavi slovenskih umetnikov v okviru Kultur via Europa na Dunaju in St. Georgnu. Prejela je več nagrad za likovna dela: 1973 – Ars, Ljubljana, Ex-libris – mala grafika, odkupna nagrada Slovenijalesa; 1997 – odkupna nagrada Krke-Ljubljana; 1998 – Mednarodni ex-tempore Piran, velika oskupna nagrada žirije; 2001 – Delo meseca, Piran. Slikarka objavlja tudi članke s področja umetnosti. Poleg proze se je uveljavila tudi s poezijo, za katero je bila v Trstu dvakrat nagrajena.

ddr. Damir Globočnik

Križanje, 30x50cm, akril-mešana tehnika na platnu, 1997

Vstali, 16x42cm, akril-mešana tehnika na kartonu, 2006